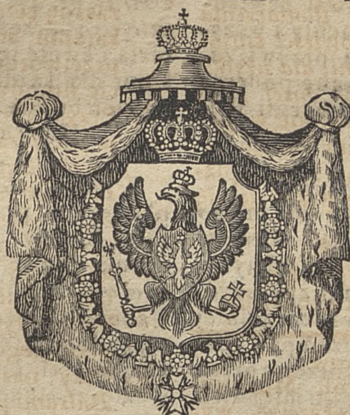
GAZETA

Wielkiego Xięstwa

POZNAŃSKIEGO.

Nakładem Drukarni Nadwornéj *W. Dekera i Spółki.* — Redaktor: *A. Wannowski.*

№ 53. — W Piątek dnia 2. Marca 1832.

Wiadomości krajowe.

Z Berlina, dnia 29. Lutego.

N. Król raczył General-Porucznika Pfuel mianować Gubernatorem Xięstwa Neufszatelskiego i Valengin i patent jego własnoręcznie podpisać.

Odjechali stąd: JO. Xiążę Henryk XL. Reuss-Schleitz-Koestritz, do Neymark.

General-Major i komenderujący 5tą brygadą obrony krajowéj, Rudolphi, do Frankfurtu n. O.

Xiążę Leonidas Galiczyn do Drezna.

Wiadomości zagraniczne.

Królestwo Polskie.

Z Warszawy, dnia 25. Lutego.

Przez postanowienia z dnia 15. (27.) Grudnia r. z. N. Cesarz i Król Jmć raczył najłaskawiéj wyznaczyć pensye emerytalne wdowom i sierotom po wojskowych wyższych stopni, którzy w dniu 29. Listopada 1830. padli ofiarą swojéj wierności dla tronu, niemniéj tym, które pozostały po wojskowych zamordowanych w Warszawie w nocy 15go Sierpnia r. zeszł.

W dn. 22. b. m. rozpoczął Sąd najwyższéj instancyi urzędowanie swoje, a to dla rozpoznawania rekursów stósownie do postanowienia Rządu z dn. 14. b. m. w komplecie 7miu Sędziów pod prezydencyą najstarszego. Powołani do swych obowiązków Sędziowie Wolicki, Plichta, Sendzimir, Łubieński, Grabowski, Faleński, Jałowiecki, Młodzianowski, Drzewiecki, tudzież pisarze Rzempołuski, Gross i Zacharkiewicz, oraz inni urzędnicy i oficyaliści, wykonali przysięgę wierności N. Panu. Zakomunikowaną oraz została Sądowi lista Mecenasów do urzędowania powołanych, a których nazwiska po wykonanéj przysiędze w Sądzie Appellacyjnym, już przez tenże Sąd w pismach publicznych ogłoszone zostały.

Rossya.

Z Petersburga, dn. 8. Lutego. (star. st.)

Przez reskrypt Cesarski z 29. z. m. mianowany Kawalerem orderu Sgo Stanisława 2giéj kl. Kijowski Wice-Gubernator R. R. St. Pasenko.

N. Pan w dn. 24. z. m. rozkazał Xcia Adama Czartoryskiego wykreślić ze spisu Kawalerów orderu Orła Białego, dla tychże samych przyczyn, które wyłożone zostały w ukazie do Kapituły orderów z dnia 6. Października z. r., o wykreśleniu go ze spisu Kawalerów orderów rossyjskich.

N. Pan 23. Stycznia b. r. podpisał oświadczenie swojéj wdzięczności dla szlachty i wszystkich obywateli Kurlandzkich za przywiązanie ku tronowi i ojczyznie, okazane podczas buntu w północnych powiatach gubernii Wileńskiéj.

Niemcy.

Z Drezna, dnia 14. Lutego.

Mówią, że wkrótce ogłoszone będzie prawo krajowe względem urządzenia miast. Projekt do tego urządzenia przedłożony był nietylko pod rozwagę stanów, lecz i wybrani z pojedyńczych miast deputowani wzięli go szczególniéj we względzie miejscowych urządzeń pod rozbiór, a jeszcze podczas sejmu utworzony przez wybory wydział reprezentantów gmin miejskich z wszystkich części kraju, powołany był do Drezna, celem ogólnego rozebrania projektu. Stany szlacheckie i miejskie poświęciły się temu z troskliwością. Obiedwie strony zgromadzenia miały szczególny interes w téj sprawie; Deputowani z miast zwrócili szczególniéj na to baczenie, ażeby nietylko wyrokowanie zostawić przy dotychczasowéj władzy miejskiéj, ale też ażeby przyszłym Radom miejskim zostawić względem władzy kontrolującéj bardziéj otwarte pole niż projektem do prawa było objęte; stan zaś szlachecki z równąż gorliwością starał się o utrzymanie historycznych praw sądowych względem miast pośrednich, ile tylko było można. Rząd jak się zdaje, chciał przynajmniéj przy ścieraniu się tych przeciwnych spraw, zachować bezstronność. Jednym z główniejszych celów projektu było, ażeby ważniejszych spraw miejskich mianowicie przy wykonywaniu prawa o wyborach, przy uchwalaniu postanowień tyczących się majątku gruntowego, niezostawiać samemu urzędowi municypalnemu, lecz oddać je pod rozpoznanie całéj gminy, albo w miastach ludniejszych, wyższemu komitetowi miejskiemu, wybranemu z pośród obywateli. Przykład nowego urządzenia gmin Badenskich podał ten pomysł. W każdém przeto mieście, wyjąwszy Drezno i Lipsk, ma być prócz urzędu wyższy komitet miejski, który przynajmniéj dwa razy więcéj mieć winien członków niż urząd, lecz nigdy trzykroć większéj ich liczby przechodzić niemoże. W Dreznie i Lipsku, gdzie do urzędu municypalnego wielu wpływa członków, attrybucye komitetu przy nim pozostawione być mają.

Z Lipska, dnia 14. Lutego.

Czternaście wsi w okolicy Lipska okupiły w tych dniach wszystkie roboty na korzyść urzędu poborowego w Lipsku odbywane. Obowiązani do nich, sami się tego domagali. Skarb okazał się gotowym; ugodzono się więc, aby dzień ręczny po grp. 15, a dzień sprzężajem po 2 zł. 15 gr. był liczony. Wykazano ile dni ręcznych i sprzężajem każda wieś corocznie odrabiała i kwotę tę po cztery od sta jako summę okupu dla każdéj gminy zamieniono na kapitał, gdy ten będzie spłacony roboty na zawsze ustają.

Multany i Wołoszczyzna.

Z Jass, dnia 16. Stycznia.

Z powszechném zadowoleniem już zostały ukończone prace przedwstępne do reorganizacyi Xięstw, a teraz przystępują do zaprowadzenia nowych praw i osób, którym ma być powierzona administracya i wykonywanie praw. Generał Gubernator Hrabia Kisielew, dał przy téj sposobności nowe dowody obszernéj swojéj znajomości interessów i ludzi i zjednał sobie wdzięczność administrowanych przez siebie prowincyi. Prezydentem w Radzie administracyjnéj mianowany Wielki Logotet Jerzy Stourdza. Znakomite jego przymioty osobiste są rękojmią, że ojczyzna nasza od lat wielu nękana srogością losu, cieszyć się będzie lepszą przyszłością. Wielki Logotet Teodor Balsz mianowany Prezesem Sądu najwyższego, wspierany będzie przez bliskiego krewnego swojego Konstantyna Balsz powołanego na członka tego trybunału. Panu Stourdza, synowi pomienionego wyżéj, poruczono administracyą Skarbu, który jest najważniejszym wydziałem w tym kraju. Siła zbrojna nasza złożona głównie z milicyi, ma również być na nowo organizowana. Hetman Hrabia Balsz mianowany generalnym Inspektorem milicyi i granic. Teraz brakuje już tylko Hospodara, aby kraj był urządzony zupełnie w duchu traktatów.

Francya.

Z Paryża, dnia 17. Lutego.

Gazety nasze opiewają, że Xiążę Otto Bawarski ubiega się o koronę Grecyi, albo raczéj, że Rossya za nim się wstawia i wybór jego popiera; to jest fałszem, bo jak wiadomo, już w r. 1829. Francya Xięcia tego jako kandydata do korony greckiéj podawała. Uważamy wszelako, że owczasowy system rządu francuzkiego zupełnie innych trzymał się zasad, że więc propozycya ta w obecnych okolicznościach mało znajdzie polubieńców. Wtedy oprócz tego żył mąż, mogący objąć opiekę, Hr. Capodistrias zamordowany, posiadający zaufanie i powagę narodu swego, które nie na lada kogo innego przechodzić zwykły. Dla tego też obecnie o opiekuństwie Hrabiego Augustyna Capodistrias ani myśleć niemożna, gdyż znaczenie jego jest tylko chwilowém i chwiejącém się; a dopiero rząd obcych mocarstw, przez Kommissarzy zawiadowany, we wszech względach byłby niedzierzytelny, bo jeden byłby zazdrosny na wpływ drugiego, a żaden nieposiadałby

zaufania narodu. Cały więc plan ten czczém jest marzeniem i na żadnéj się nieopiera zasadzie istotnéj.

Ponieważ cholera ku miastu naszemu teraz bardzo się zbliża, wniosła więc Kommissya centralna zdrowia na przedsięwzięcie i wykonanie wielu środków zmierzających do rozszerzenia ochędóstwa i zdrowego powietrza w mieście. Stolica żadnych w téj mierze nieszczędzi kosztów. Na wniosek Kommissyi rzeczonéj nowy zaprowadzono sposób czyszczenia ulic i odwożenia błota; znaczną ilość domów niezdrowych i zawadzających wolnemu przewiewowi powietrza zakupiono i sprzątniono. Wszystkie domy zwiedza policya, aby się przekonać, czy położenie ich i wewnętrzne urządzenie niesprzyja rozwinięciu niezdrowych wyziewów. W mieście zakładają cztery wielkie szpitale; oprócz tego uporządzą się w każdéj dzielnicy małe lazarety, które już mają przeznaczonych sobie lekarzy, aptekarzy i dozórców; nikogo przymuszać niebędą, aby się dał zanieść do szpitala, owszém każdemu z lazaretów mniejszych pomoc potrzebna do domu przeséłaną będzie.

Litwini tu przebywający zawiązali między sobą towarzystwo rossyjsko-litewskie, na czele którego stanął P. Cezar Hr. Plater. Wydadzą oni pamiętniki o rewolucyi ostatniéj. Dnia 12. Lutego obchodzili oni uroczyście imieniny Kościuszki.

Messager donosi z Nancy, co następuje: „Syn Xięcia Liewen, Posła teraźniejszego rossyjskiego przy dworze angielskim, dwa dni u nas bawił. Młodzieniec ten właśnie wtenczas był w Warszawie, gdy rewolucya tam wybuchła. Chociaż rodem Kurlandczyk, dzielił on jednak uczucia i widoki Polaków i wstąpił jako prosty żołnierz w szeregi walecznych. Okryty bliznami, tułając się przez wielką część Niemiec, w łachmany chłopskie przywdziany, aby tylko ujśdź prześladowania, przez rodziców własnych wydziedziczony, przybył nareszcie w najnędzniejszém położeniu do Francyi. (Gaz. Vossa.)

Konstytucyonista donosi z Rzymu z d. 4. Lutego: „Nieograniczona władza Kardynała-Sekretarza zbliża się do końca swego, bo wkrótce ma nastąpić odmiana w zarządach duchownych. Podobno na przyszłość 4 Kardynałowie pracować będą wprost i bezpośrednio z samym Papieżem i kierować czterema Ministeryami. Pożyczkę Rothschildską już spotrzebowano; ostatnie 50,000 Tal. służyły na to, aby zapłacić koszta za wkroczenie Austryaków i żołd dla żołnierzy, aby dobrowolnie poszli na Bonończyków. Zamierzają więc teraz zmniejszyć pensye, niektóre urzędy skasować i na duchowieństwo wyższe nadzwyczajne nałożyć podatki.

Izba Deputowanych odbywała dnia 14go w dalszym ciągu narady nad budżetem Ministeryum sprawiedliwości. Oddział o Radzie Stanu, obejmujący 486,000 fr., dał powód do obszernéj dyskussyi. Hr. Gaëtan de Larochefoucauld żądał, aby pensye Radzców Stanu zupełnie zniesiono. Minister sprawiedliwości wynosił przysługi, jakie Rada Stanu dotychczas wyświadczyła krajowi, a zarazem oświadczył, że Izbie jeszcze w ciągu tegorocznego posiedzenia przedstawiony będzie projekt do prawa o reorganizacyi téj władzy; dopóki to nienastąpi, mówił on, tém bardziéj potrzeba zachować w całości ściągający się do niéj oddział, gdyż być może, że summa 486,000 fr. niewystarczy przy nowéj organizacyi. Po oświadczeniu takowém P. Larochefoucauld zgodził się na poprawkę Pana Bavoux, który żądał, aby na pensyach Radzców Stanu oszczędzono 243,000 fr. Wniosek ten odrzucono jednakże. Pan Delpon wszedł na mównicę z ogromnym manuskryptem, dla udowodnienia oszczędności około 130,000 fr.; skoro jednak rozpoczął mówić, szelest rozmów prywatnych wzmógł się tak bardzo, że szybko schował swój manuskrypt do kieszeni i chciał opuścić mównicę. Na wezwanie Prezydenta, aby sobie niedał przerywać niebacznością zgromadzenia, dobył wprawdzie powtórnie swoje papiery, lecz gdy jednak powtórnie rozpoczęto powszechną rozmowę, zwinął je znowu i wrócił na miejsce. Żądana przez niego oszczędność została odrzucona. Z większą pomyślnością powiodło się Panu Havin. Wniosek jego o oszczędzenie 60,000 fr. przy pensyach 22 Radzców Stanu (każdy pobiera 15,000 fr.), mimo najmocniejszego oporu Ministra handlu i sprawozdawcy Pana Vatismenil został przyjęty znaczną większością głosów. Najbardziéj przyczynił się do przyjęcia tego wniosku P. Dupont de l'Eure, który oświadczył z mównicy, że zmniejszenie pensyi Radzców Stanu równie jak Radzców Sądu Kassacyjnego i Izby obrachunkowéj z 15,000 fr. na 12,000 wtenczas już było jednomyślnie uchwalone w Radzie Ministrów, kiedy on miał pieczęcie. Pan Barthe zarzucił poprzednikowi swojemu w urzędzie, iż jest niedelikatnym; a Pan Périer po głosowaniu łajał gwałtownemi wyrazy tak dalece, iż w oppozycyi zaczęto wołać do porządku. Następny oddział, dla Sądu Kassacyjnego, obejmuje 973,000 fr. Kommissya chciała summę tę zniżyć na 892,000 fr.; Pan Havin zaś na 710,000 fr.

Kommissya Izby Parów, któréj poruczono

przejrzenie projektu do prawa względem zniesienia uroczystości 21. Stycznia, w jednéj z najbliższych sessyj zdawać będzie sprawę; słychać, że uczyni propozycyą, aby utrzymano uroczystość, lecz też aby usunięto projekt dźwignienia pomnika Ludwikowi XVI. i innym ofiarom rodziny Królewskiéj. Sprawozdawcą jest mianowany Hr. Tascher. Kommissya Izby Parów do przejrzenia projektu prawa o rewizyi księgi praw karnych zgromadza się codziennie i zamierza poczynić liczne zmiany. Sprawozdawcą jest Hr. Bastard.

Generał Savary chce przysłać 100 synów znakomitych rodzin algierskich do Francyi, gdzie mają być ukształceni kosztem rządu.

Z Lyonu, dnia 13. Lutego. — Wczoraj przybył tu pierwszy oddział oficerów polskich z 94 się składający, na statku parowym. Nazajutrz, pozajutro i w następnych dniach reszta nadejdzie. Zgłosiła się wielka część mieszkańców z oświadczeniem, iż chętnie chce przyjąć walecznych wychodźców.

Z Toulonu, dnia 11. Lutego. — Aviso donosi: Marengo (okręt) odebrał rozkaz przeprawienia 3go batalionu 66go pułku do Włoch. W zeszłą środę przybył tu batalion 13go pułku, a wczoraj batalion 15go. (Z Marsylii donoszą, że pułk 66ty na okręt „Suffren" wsadzono; na pokładzie tegoż znajduje się także 80,000 nabojów.)

Rozmaite wiadomości.

W tych dniach wyszły w Warszawie z druku u A. Gałęzowskiego i Komp. następujące dzieła: 1) *Wiązanie Olesia* czyli *religijno-moralne z nim rozmowy* przez młodą Polkę, porządnie oprawne w tekturę, z okładką drukowaną, cena złp. 6. 2) *Wywód praw spadkowych Słowiańskich* przez J. Hube dodatkami pomnożony przez R. Hube, cena złp. 3. *Poszyt 6ty Tomu VIII. Themidy Polskiéj*, pismo nowe i praktyce prawa poświęcone; po odbiór tego poszytu raczą się zgłosić Prenumeratorowie do właściwych Kantorów. Przytém oświadcza drukarnia A. Gałęzowskiego, iż druk zbioru Pisarzów Polskich daléj kontynuuje i w swoim czasie o wyjściu następnych tomów donieść nieomieszka. Wkrótce także wyjdzie z téjże drukarni No. 4. Tomu VII. Sylwana, dziennika nauk leśnych i łowieckich; tudzież dzieło Doktora Leo o cholerze w języku niemieckim, układem S. H. Merzbach. — W druku są dwa nader pożyteczne dzieła: 1) O chorobach rzemieślników, fabrykantów i ludzi rozmaitego stanu i zatrudnienia wraz z sposobami chronienia się od tychże, praca szczególniéj poświęcona klassie przemysłowéj. Najnowsze spostrzeżenia nad chorobami bydła wszelakiego rodzaju i sposoby ich leczenia, dzieło ważne dla każdego gospodarza.

Wyciąg z Berlińskiego kursu papierów i pieniędzy.

Dnia 28. Lutego 1832.	Papierami	Gotowizną
	po	*po*
Obligi długu państwa . .	94	93⅔
Obligi bankowe aż do włącznie lit. H.	—	—
Zachodnio-Pruskie listy zastawne	97¼	96¾
Listy zastawne W. Xięstwa Poznańskiego. . . .	—	98⅜
Wschodnio-Pruskie . . .	99½	99¼
Szląskie	106	—

Poznań, dnia 1. Marca 1832.

	Papierami.	Gotowizną.	Od sta.
Kurs obligów m. Poznania	96	—	4